

druge izgléde donesem: komú je k umevnosti branja potrebno vediti, de, postavim, beseda dvanajst pride od *dvanadst* (dva na deset), oséba od *ob sebi* (to je, kar je ob sebi ali prosto), špogati od *so in póginiti*, *pógati*; merkati, pomarik, od *marati*, *pomarati*, *markati*, *pomarkovati*; špot od *šepit*, *šeptati*; nôre od *nerodic*; plug (Pflug), plaža (kuha ali presnina) od *pulug*, *pulaža* in to od *puliti*, ali ponemčena beseda švager od *svak* (svojak), kterimu so nemci še končni er pridjali; ali de besede: živ, žito (po greško σίτος) žlica, žúpa, žaga, žakelj, žep, žépán pridejo od *šeriv* ali *šriv*, *šrito*, *šrupa*, *šerlica*, *šeraga* (po latinsko *serra*), *šrakelj* *) *šrep*, *šrepán*. **) in vse te od *šreti* in pri kterih je *z* zavolj lepoglasja izpahnjen. — Vsak, ki slovensko zna, že pomén teh besedi takó vé, brez de bi se mu njih izvir ali izvod s pisanjem kazal. Če se pa kteri najde, komur je na izvirku ležeče, nej ga sam ziskuje, ali nej ga v slovno (vednost, gramatiko) iskat gre. Nespametno bi bilo, zavolj njega vse druge brave motiti, in zavolj izvirka drugači pisati, kakor pa se bere.

(Dalje sledi.)

*) Ko bi utegnil kdo misliti, de slovenska beseda *šakelj* izvira od latinskiga *saccus* ali pa od greškiga σακκος, temu sim v stanu skazati, de se slavjanski jezik ne izhaja pervenje od latinskiga ali greškiga jezika, ampak greški in latinski od slavjanskiga; ja de je slavjanski eden izmed pervovirnih jezikov (Ursprache), od kteriga se vsi evropejski jeziki (zunej samiga *Ogerskiga*) pervenje izhajajo. — Zatorej ne storimo práv, de se nekterih besedi sramujemo, ki jih po napčinim za greške, latinske, nemške, ali laške imamo, postavim, *rajtati*, *kardelo*, *krona*, *lilja*, *vaga barva* (Farbe), *malati*, *badati* (badare) in več drugih. Besedo *rajtati* — de sede le pri enim izgledu ostanem — so Slavjani gotovo že pred imeli, preden Greki svoj ἀριθμω in ρυθμιζω, ali pa Latinci svoj *ratiocinari*. Verljivo (wahrscheinlich) se beseda *rajtati* od *red*, *rid*, *rjad* izhaja. Zakaj verljivo je, de so od konca pri več rajtingah s kamenci, bobam, ali drugimi takimi rečmi rajtali, ktere so v versto ali red, rjad devali, in to delo v *rjad djati*, ali pa tudi od same besede: *rjad*: *rjadati*, *rjadjati-rajtati* imenovali. Tudi slovenski govor: *koga obrajtati*, to je, *ob redu*, ali *v redu* imeti, *vredniga* imeti, in po enakim tudi latinski rekočini (Phrasen) *rationes conficere*, *rationem concinnare*, *ratiocinari* to izvodbo od *red* poterdijo. Ime *rajtenga* je, se vé de, poznejši izvira, kér so od konca večidel le glagoljske iména (verbalia), postavim *rajtanje*, imeli, kakor še dan današnji pri veliko zauménih (Begriffen) zavoljo premajhne zurbe jezika le take imamo, postavim: *videnje*, *skazanje*, *povedanje* i. t. d. Izhod *enga* (rajtenga) je sicer na videz ponemčen; vender sim tudi od takih ljudi, ki niso nič nemško znali, slišal: *pretešenga*, *skazenga*, (Beweisführung), *pritošenga*, *poboljšenga* (Zubesserung) *lecinga* (Empfehlung — po polsko: *zaleciti*, *poleciti* se, sich empfehlen.) Zraven tega imajo tudi mnogi prilogi v drugim sklonu možkiga spóla enak izhod postavim: *vredniga*, *previdniga* i. t. d.

**) Beseda *šépán* pomeni v svojim pervim pomenu možá *z velikimi šepi* ali aržati. Morebiti de je bil slovenski *žépán* zato takó imenovan, kér je davke pobiral. Enako opravilo ima še dan današnji v nekterih krajih, postavim: v Šlezii nemški *žepán*, kjer ga ravno zavolj tega: Schuldheiss, Schulths, Schulze, Scholz imenujejo. Pisavec.

Zalostno oznanilo — in prijazno povabilo.

Slavni slovenski pésnik Dr. France Prešerin, je 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne v Krajnji po 13 tednov dolgi bolezni na vodenici umerl v 49. létu svoje starosti. Gosp. tehant Dagarin, ki so ga vsak dan obiskovali, ne morejo dosti dopovedati, kako potepeljiv je bil rajnki celi čas svoje bolezni, in kako lepo z Bogam spravljen de je umerl. Noter do zadnjiga zdihljeja se je dobro zavedel: „vzdignite me, zadušiti me hoče“ so bile njegove poslednje besede, in komej jih je izrekel — je pa vgasnil. Zjutrej malo pred smertjo je še svoji sestri rekel: „Kmalo bo treba pred sodbo iti“ — in zares se je zgodilo!

Oznanilo smerti slavniga možá je poslal vodja krajnske narodne straže gosp. Konrad Loker po posebnim poslancu slovenski družbi v Ljubljano, ki je berž smertni list napravila v slovenskim jeziku, in ga je po Ljubljani razposlala. Spomína vredno je, de ta smertni list je bil drugi v slovenskim jeziku; perviga je pred 8. léti gosp. And. Smoletu rajnki Prešerin sam napravil.

V saboto 10. dan tega mesca je bil pogreb, kakoršniga v Krajnji že dolgo ni bilo. Krajnski narodski straži, ki je že pri več priložnostih pokazala, de je prava narodska (National) straža, gré čast in hvala, de je rajnciga z veliko slavo pokopala. Stražniki so ga nésli; gosp. tehant z 7 duhovni so ga pokopali; žlahta, sila veliko Krajncov in Krajnjíc, in veliko prijatlov iz Ljubljane, Radoljce, Teržiča i. t. d. ga je spremilo na pokopališe, kjer zdej počiva, ki nam je tako sladke pesmi pél, in kteriga življenje je vender tako grenjko bilo! Kdor vé vse prigodke, ki so rajnciga zadéli od začetka, ko je v kancelijo komorne prokuracije v Ljubljani stopil, noter do tega časa, ko je v Krajnji c. k. pravdosrednik postal, si bo lahko razložil globoko pomembo njegove pesmi, ko je pél:

Kdo zná
Noč tamno razjasnit', ki tare duhá?
Kdo vé
Kregulja odgnati, ki kljuje sercé
Od zora do mraka, od mraka do dné!

Ali pa nadpis svojih poezij:

Sim dolgo upal in se bal,
Slovó sim upu, strahú dal;
Serce je prazno, srečno ni,
Nazaj si up in strah želí.

Prihodnjo saboto 17. dan tega mesca ob 10. dopoldne bojo po rajncim bilje v Krajnji, h kterim práv lepo povabimo vse njegove prijatle in spoštovavce. Pridite obilno!

Po biljah se bo posvetovalo: Kako šin spominek naj bi se rajncimu naredil in kam nej bi se postavil?

Slavni mož zasluži svoje slave vredin spominek: torej je treba, de se ta reč dobro prevdari, in de se več prijatlov snide, ki se bojo posvetovali: kako bi se dalo to nar boljši storiti.

Dr. B.

Novičar iz Ljubljane.

Gosp. Dr. Orel je začél pretečeni teden kmetijstvo v slovenskim jeziku učiti. Čez 80 učencov ima. Gosp. Dr. Orel se bo z gosp. Dežmanam v kmetijskim uku tako verstil, de bo gosp. Dežman vsako saboto vertnarstvo razlagal.

Z nevoljo smo brali unidan v nemškem časopisu „Presse“ zabavljivi popis čez slovensine na Krajnskem, kteriga je nek neznan človek spisal, ki v vsaki verstici kaže, de je — veliko lét spal! Sicer pa je ta popis tudi tako poln laží, de nas je sram, taciga človeka svojiga rojaka imenovati.